

Nieuwsbrief Leren - Boekbespreking Lieven Coppens

Eerder verschenen op: <http://boeketje-onderwijs.skynetblogs.be>

Auteur(s): Marc Boone
Titel: Groei- en leerlijnen in de kleuterschool
Uitgeverij: Plantyn
Plaats: Mechelen
Jaar: 2008
Pagina's: 424
ISBN-13: 978-90-301-9262-6

Van bij de aankomst in het peuterklasje wordt er werk gemaakt van de groei en de ontwikkeling van de kinderen op de volgende domeinen, elk met hun deelaspecten:

- de taalontwikkeling
- de cognitieve ontwikkeling
- de muzische vorming
- de initiatie in het aanvankelijk lezen, schrijven en wiskunde
- de ontwikkeling van het gevoelsleven
- de lichamelijke opvoeding
- de zelfredzaamheid

Een kind dat dit traject volledig en goed doorloopt is op het einde van de derde kleuterklas voldoende schoolrijp om over te gaan naar het eerste leerjaar. De auteur toont dit in zijn boek op de bladzijden 16 en 17 perfect aan met zijn schema over de *Ontwikkelingsevolutie van de kleuter*, waar hij de evolutie in de taalontwikkeling, de verstandelijke ontwikkeling, de ontwikkeling van het gevoelsleven en de motorische ontwikkeling schetst in een continuüm dat begint bij de peuters en eindigt bij de kenmerken van schoolrijpheid. Hierbij gaat hij meer dan terecht uit van de effectieve kalenderleeftijd van de peuters en kleuters. Bij peuters en kleuters zijn de leeftijdsverschillen in maanden soms zeer groot als het over de verschillen in de ontwikkeling gaat. We krijgen dan ook deze indeling:

- peuters
- driejarige
- vierjarige
- vijfjarige
- zesjarige
- [kenmerken van schoolrijpheid]

Ik wil de waarschuwing van de auteur, die tegelijk ook de filosofie weergeeft van waaruit het boek geschreven is, wel letterlijk herhalen, omdat ze mijns inziens zeer belangrijk is:

We waarschuwen ervoor dat die groeilijnen geen aanleiding mogen zijn tot lesjes geven over... Voor het kind moet alles overkomen als boeiend, uitdagend, onbevangen: spelend leren dus, waarbij je oog hebt voor het welbevinden en een hoge mate van betrokkenheid van het kind. Je hanteert de groeilijnen als een richtsnoer. Het gaat om minimale afspraken die ruimte laten voor de eigen creativiteit en inventiviteit van de leerkracht, voor de inbreng van de kinderen en voor het aanpassen aan het ontwikkelingsniveau van de kleuters. Het geeft de leerkracht een goed en veilig gevoel en het is werkbeparend als hij in een oogopslag kan aflezen wat voor elk van de diverse leergebieden precies verwacht wordt voor elke kleuterleeftijd, wat al werd geïnitieerd en wat eventueel voor een volgende leeftijdscategorie bestemd is. De leer- en ontwikkelingslijnen zijn streefdoelen, noch min noch meer. We forceren niet, stellen geen strikte eisen en weren bovenal het competitieve karakter in de zin van: "Kijk eens Flor wat Aurélie al kan." Flor kan wel aangemoedigd worden om met Aurélie samen te spelen zodat ze van elkaar kunnen leren.
(blz. 19-20).

De verdere meerwaarde van het boek ligt in het feit dat de ontwikkeling van de kinderen geschetst wordt tot op de leeftijd van 6 jaar, voor de auteur de kenmerken van schoolrijpheid beschrijft. Dit is nog maar eens een bevestiging van het feit dat het ook de opdracht is van het eerste leerjaar om kinderen schoolrijp te maken. Nog anders

Nieuwsbrief Leren - Boekbespreking Lieven Coppens

Eerder verschenen op: <http://boeketje-onderwijs.skynetblogs.be>

gezegd: de kleuterschool moet geen afgewerkt product afleveren aan de lagere school! In die zin is het ook belangrijk dat dit boek zijn weg zou vinden naar de leerkrachten van het eerste leerjaar lager onderwijs.

De auteur begint zijn boek met zijn *visie op kwaliteitsvol kleuteronderwijs* om daarna in zijn stukje over *ontwikkelen en leren in kleuterperspectief* een aantal verduidelijkingen en een eerder theoretische aanzet tot het boek te geven. Deze twee hoofdstukken zijn verplichte literatuur voor iedere gebruiker. Daarna legt hij uit hoe dit bronnenboek - want dat is het uiteindelijk - moet gebruikt worden en hoe het concordeert met de officiële ontwikkelingsdoelen voor het kleuteronderwijs.

De volgende hoofdstukken gaan uitgebreid in op de verschillende ontwikkelingsdomeinen en hun deelaspecten. Elk hoofdstuk begint met een aantal didactische beschouwingen die het ook in een ruimer (theoretisch) kader situeren. Deze heldere en beknopte uiteenzetting moet zeker gelezen worden voor een nog beter begrip van het boek. Daarna wordt elk deelaspect praktisch uitgewerkt. Hierbij gaat de auteur zeer gestructureerd te werk. Voor elk deelaspect krijgen we:

- (D) domeinafbakening: Waarover gaat het?
- (O) ontwikkelingsdoelen: Welke ontwikkelingsdoelen komen aan bod?
- (L) leerlijn: Hoe krijgt het deelaspect vorm doorheen de chronologie van de kleuterschool? Deze leerlijn wordt aangevuld met concrete tips voor de klaspraktijk.
- (B) begrippenlijst: Het situeren van domeinspecifieke begrippen in een bepaalde kleuterklas. Deze rubriek is enkel aanwezig waar nodig.

Hierbij maakt de auteur overvloedig gebruik van illustraties die waar nodig de uitleg veel verhelderen en verlevendigen.

Na deze hoofdstukken gaat Marc Boone dieper in op *een gestroomlijnde hoekenwerking* doorheen de kleuterschool. In de didactische beschouwingen (D) komen onder andere de klas- en hoekeninrichting, het belang van structuur in de klas en van differentiatie en individualisatie aan bod. Opnieuw is er ruimte voor de ontwikkelingsdoelen (O) en wordt er een leerlijn (L) met tips voor de klaspraktijk uitgewerkt. Het daaropvolgende hoofdstuk over *variatie en gradatie in thema's en activiteiten* bespreekt de korte- en langetermijnplanning.

Tot slot van het boek gaat de auteur uitgebreid in op de *continuïteit in de observatie*. Na een korte didactische beschouwing (D) is er veel ruimte gemaakte voor concrete observatieformulieren, zowel voor de open als voor de gesloten observatie.

[2008-04-05]